

FÖRVALTNING AV LÖS EGENDOM OCH GOD PRAXIS

Utvecklingsarbetsgruppen har behandlat förfarandena i anslutning till förvaltningen av lös egendom (främst bohag eller med detta jämförbar egendom). Här är det ofta fråga om egendom som inte har någon större ekonomisk relevans, men desto större personlig betydelse för huvudmannen och ibland också för hans eller hennes närstående. Åtgärderna som gäller bohag kräver inte heller tillstånd av förmyndarmyndigheten. Frågorna som gäller bohag är oftast ekonomiska ärenden, i vilka intressebevakaren har parallellt både talerätt och skyldighet att vidta åtgärder i ärendet, om egendomen inte har kvarlämnats till huvudmannens förfogande.

Sedvanligt bohag kvarlämnas i regel - då huvudmannen förstår ärendets betydelse och är i stånd att förfoga över bohaget - till huvudmannens förfogande. Intressebevakaren ska förvalta över denna egendom enbart om detta är nödvändigt med beaktande av huvudmannens intressen.

Bestämmelserna i lagen om förmyndarverksamhet angående detta:

38 §

- hos huvudmannen ska kvarlämnas den egendom som han eller hon behöver för sitt personliga bruk.
- intressebevakaren kan till huvudmannens förfogande kvarlämna även annan denne tillhörig egendom, om detta är förenligt med huvudmannens intresse.

39 §

- intressebevakaren ska bevara den egendom som huvudmannen under den tid intressebevakningen fortgår eller därefter behöver för sitt boende eller för idkande av näring eller
- som i övrigt har särskilt värde för huvudmannen.
- övrig egendom, som inte används för huvudmannens underhåll eller andra behov, ska placeras på ett tillräckligt värdebeständigt sätt och så att den ger skäligen avkastning.

43 §

- utredande av huvudmannens åsikt

Huvudmannens grundläggande och mänskliga rättigheter

- rätt till skydd för privatlivet och familjelivet
- rätt att få sina känslor och önskemål beaktade

Enligt arbetsgruppen förutsätter god intressebevakningssed att man vid förvaltningen av lös egendom utöver de allmänna skyldigheterna som gäller ekonomiförvaltning beaktar minst det följande:

Om huvudmannen kan uttrycka sin egen åsikt

- ska det redan då intressebevakningen inleds utredas om huvudmannen har sådan egendom som avses i 39 §

- ska det utredas om huvudmannen i sin besittning har egendom som hör till någon annan, t.ex. föremål som hör till släkten eller närstående
- ska den egendom som kvarlämnas till huvudmannens förfogande avskiljas
- ska ovan nämnda omständigheter antecknas i egendomsförteckningen
- ska det med huvudmannen överenskommas om vad som ska göras med den egendom som han eller hon inte behöver
- om det går och om det är nödvändigt, ska det redan i detta skede utredas på vilket sätt huvudmannen vill att det ska förfaras i fråga om hans eller hennes egendom i framtiden och om hans eller hennes angelägenheter får diskuteras med nära anhöriga/närstående/någon annan.
- ska huvudmannens vilja antecknas i promemorian för framtida behov
- ska den egendom som kvarlämnas till huvudmannens förfogande vid behov inventeras och fotograferas
- om huvudmannen flyttar och beslut angående lös egendom måste fattas under den tid då intressebevakningen fortgår iaktas samma principer
- ska lös egendom hanteras med beaktande av huvudmannens önskemål, om detta ekonomiskt sett är möjligt

Om huvudmannen inte kan uttrycka sin egen åsikt

- ska nödvändiga fakta utredas med utnyttjande av tillgängliga dokument, t.ex. testamente och särskilda anvisningar
- ska huvudmannens önskemål och vilja i fråga om lös egendom utredas genom att höra anhöriga och närstående
- ska relationerna mellan huvudmannen och hans eller hennes familjegemenskap och närstående samt deras förfaringsätt tas i beaktande
- ska de ekonomiska konsekvenserna utredas
- ska intressebevakaren på basis av den utredning som lämnats till honom eller henne fatta beslut om vad som ska göras med lös egendom
- ska besluten dokumenteras.

Förvaring av bohaget

- bohaget lämnas kvar i bostaden som personligen används av huvudmannen
- det hyrs ett lager för huvudmannens egendom som ska förvaras
- det ska förhandlas med huvudmannens anhöriga om de har möjlighet att förvara bohaget, ifall huvudmannens ekonomiska situation inte tillåter hyrning av ett lager eller att bostaden förvaras
- den egendom som ställs i lager och kvarlämnas till huvudmannens förfogande ska inventeras och fotograferas

Försäljning av lös egendom

- det ska utredas om all den egendom som ska säljas hör till huvudmannen (oskiftade dödsbon, avvittring, egendom av barn som flyttat bort hemifrån och andra liknande faktorer ska beaktas)
- då egendom säljs och bostaden töms, ska det säkerställas att personliga uppgifter om huvudmannen inte lämnas ut till utomstående
- respekt för skydd för huvudmannens familjeliv ska säkerställas: fotografier, brev och annan liknande särskild personlig egendom ska avskiljas och det ska övervägas om dessa bör överlämnas till anhöriga eller förvaras på ett annat sätt eller förstöras
- försäljningssättet ska väljas enligt egendomens värde (dvs. resurserna som används för försäljningen jämfört med de förväntade försäljningsinkomsterna)

- vid behov ska det skaffas flera bedömningar/begäras flera anbud angående egendomen
- försäljningssättet bör vara sådant att valet av detta sätt samt försäljningsresultatet även i efterhand är lätta att motivera och utreda

Sammanfattning av de viktigaste principerna

- huvudmannen ska höras, hans eller hennes önskemål ska beaktas och samarbetet mellan huvudmannen och intressebevakaren ska framhåvas
- skyddet för huvudmannens familjeliv ska respekteras och det ska samarbetas med huvudmannens anhöriga och närstående med beaktande av huvudmannens önskemål och bästa
- egendom som är av särskilt värde ska utredas och avskiljas
- den egendom som kvarlämnas till huvudmannens förfogande ska avskiljas
- bostaden ska tömmas på ett sådant sätt att ingen utomstående kommer åt huvudmannens handlingar eller personliga dokument
- försäljningssättet och försäljningsresultatet ska dokumenteras
- det är viktigt att noggrant pröva samt motivera och dokumentera beslut också i fråga om andra än ekonomiska omständigheter
- intressebevakaren bör utföra granskningen och inventeringen av lös egendom tillsammans med någon annan, inte ensam
- finkänslighet och vördnad ska framhåvas, eftersom det är fråga om personliga och känsloladdade frågor både för huvudmannen och för hans eller hennes anhöriga.